

**RÄDDNINGSTJÄNSTEN
ÖSTRA GÖTALAND**

Namn, titel, telefon

Samuel Andersson, Brandingenjör

010-4804012

Datum

2015-08-11

RÖG-

Information till allmänheten avseende Lantmännen
Agroetanol AB, enligt 3 kap 6 § Förordning
(2003:789) om skydd mot olyckor.

Upprättad 2015-08-11 av Räddningstjänsten Östra Götaland

Postadress

Räddningstjänsten Östra Götaland
Albrektsvägen 150
602 39 Norrköping

Organisationsnr

222000-2758

Telefon

Vxl: 010-480 40 00
Fax: 010-480 41 79

E-post

info@rtog.se

Internet

www.rtog.se

Innehåll

Bakgrund	3
Kontaktuppgifter	3
Verksamhet och farliga ämnen.....	3
Risker vid verksamheten på Lantmännen Agroetanol AB.....	4
Varning till allmänheten vid olycka på Lantmännen Agroetanol AB.....	5
Räddningstjänsten Östra Götalands plan för räddningsinsatser på Lantmännen Agroetanol AB	6
Tillsynsmyndigheternas arbete med att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckor på Lantmännen Agroetanol AB	7
Ytterligare information	7

Bakgrund

Lantmännen Agroetanol AB (nedan kallat enbart Agroetanol) bedriver sådan verksamhet att de omfattas av Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, den så kallade Sevesolagstiftningen. I denna lagstiftning finns det två kravnivåer, beroende på vilken mängd kemikalier som hanteras. Agroetanol omfattas av den högre kravnivån.

Kontaktuppgifter

Lantmännen Agroetanol AB

Hanholmsvägen 69, Norrköping

Tel: 010 – 556 01 50

Kontaktperson: Jan-Erik Andersson Chef HMS och Anders Romlin Säkerhetsansvarig

Lantmännen Agroetanol's lokalisering ute på Händelö.

Verksamhet och farliga ämnen

Agroetanol producerar etanol ur råvarorna spannmål och stärkelserika råvaror såsom överblivet bröd. Råvarorna jäsas för att bilda etanolen, som sedan destilleras till önskad koncentration. Verksamhetsområdet är därför uppdelat i olika fabriksområden där etanol pumpas i ledningar mellan de olika processtegen. Den färdiga etanolen lagras sedan i cisterner i hamnområdet i väntan på att transporteras med båt eller bil. Som restprodukt bildas koldioxid som återvinns genom en annan aktör.

Agroetanol omfattas av Sevesolagstiftningens högre kravnivå på grund av att deras hantering av extremt brandfarliga ämnen överstiger 50 ton, vilket överstigs för dels **etanol** men också **gasol**. En relativt stor mängd **ammoniaklösning** hanteras också.

Etanol

Mycket brandfarlig vätska som antänds lätt och där en brand kan resultera i ett intensivt och snabbt förlopp. Eftersom etanol är lättflyktigt kan ångor sprida sig över ett större område innan antändning och under vissa omständigheter resultera i ett explosionsartat förlopp.

Gasol

Mycket brandfarlig gas som förvaras under tryck. Gasol antänds lätt och kan brinna i ett explosionsartat förlopp under vissa omständigheter. Om förvaringstank eller andra trycksatta delar utsätts för värme kan det leda till en kärlsprängning, en så kallad BLEVE. Det är dock mycket ovanligt i Sverige.

Ammoniaklösning

Ammoniaklösning består av ammoniak, som är en giftig och frätande gas, vilken har lösts i vatten. Lösningen avger ångor som har dessa egenskaper, men är främst farlig vid direktkontakt mellan lösningen och hud eller luftvägar.

Risker vid verksamheten på Lantmännen Agroetanol AB

Lantmännen Agroetanol AB har analyserat riskerna vid anläggningen och funnit att riskerna för allmänheten är **brand** och **explosion**.

Konsekvenserna av en **brand** bedöms vara att rökgaser sprids i vindriktningen och påverkar människor som befinner sig där. Röken bedöms inte vara mer giftig eller hälsofarlig på grund av något specifikt ämne som hanteras på Lantmännen Agroetanol AB. Röken från bränder är dock alltid hälsofarlig och personer ska undvika att inandas den.

Konsekvenserna av en **explosion** på anläggningen bedöms gälla närliggande industrifastigheter och personer som vistas där. En explosion kan uppstå då brännbara gaser eller vätskor blandar sig med syret i luften och sedan antänds. Tryckvågen från en explosion kan få byggnadsdelar att kollapsa och personer som vistas där att skadas av tryckvågen eller bli klämda av rasmassor. Sannolikheten för en explosion som får effekter utanför anläggningen har bedömts som små.

Röken från en brand på Agroetanol är hälsoskadlig. Personer i närområdet bör om möjligt lämna området eller söka skydd inomhus med stängda fönster och avstängd ventilation.

Varning till allmänheten vid olycka på Lantmännen Agroetanol AB

Vid en händelse på Agroetanol aktiveras ett lokalt utrymningslarm som hörs på anläggningen och dess omgivning. Allmänheten varnas och informeras vid situationer som kan innebära fara för liv. För detta ändamål finns varnings- och informationssystemet "Viktigt meddelande till allmänheten" (VMA). Systemet består dels av sirener för utomhusvarning och dels av meddelande i radio och TV. Systemet är till för att snabbt kunna nå ett stort antal människor i ett eventuellt riskområde.

Sirenerna ljuder i 7 sekunder och är tysta i 14 sekunder. Detta skall pågå minst 2 minuter.

När du hör signalen gör följande;

- **Gå inomhus.**
- **Stäng dörrar, fönster och ventilation.**
- **Lyssna på radio och TV.**

Så snart som möjligt efter att sirenerna har utlösts ska ett varningsmeddelande gå ut i radio och TV. Meddelandet ska upprepas inom fem minuter och sänds alltid i samtliga radio- och TV-kanaler, som omfattas av systemet. Meddelandet ska innehålla följande information:

- vad som hänt
- vad som utgör det akuta hotet mot liv, hälsa och miljö
- anvisningar om vad människor ska göra för att skydda sig
- vad allmänheten kan göra för att eventuellt underlätta räddningsarbetet

Om du hamnar i rök eller gasmoln;

Rök och gas kan ha starkt stickande lukt som kan ge sveda i ögon och näsa samt ge irritation i halsen och hosta.

- **Tänk på vindriktningen! Sök dig bort från olyckan.**
- **Gå från vindriktningen.**
- **Du kan göra ett tillfälligt "flyktfilter" genom att andas genom en fuktad trasa.**

När faran upphört ska signalen "faran över" sändas: en 30 sekunder lång, sammanhängande signal. Sirenerna för utomhusvarning provas första helgfria måndagen i mars, juni, september och december klockan 15.00.

Räddningstjänsten Östra Götaland har möjlighet att utlösa VMA både från skadeplatsen och från Räddningscentralen på station Lambohov, Linköping. Dessutom har vissa verksamheter fått tillstånd att själva utlösa VMA för att snabbt kunna varna allmänheten i omgivningen. Agroetanol har inte denna möjlighet och kommer vid behov samverka med Räddningstjänsten Östra Götaland som utlöser VMA och ansvarar för att information går ut i radio och TV.

Räddningstjänsten Östra Götalands plan för räddningsinsatser på Lantmännen Agroetanol AB

För att kunna ingripa vid olyckor som hotar människors liv och hälsa, egendom och miljö finns totalt 16 räddningsstationer i Räddningstjänsten Östra Götaland, organiserade inom fem kommuner. Av våra dessa är fyra heltidsbemannade, två i Linköping och två i Norrköping. Det finns alltid minst 60 uttryckande brandmän och 16 befäl i jour och beredskap. För ledning, samordning och samverkan finns dessutom befäl och operatör för inre ledning, en insatschef och en räddningschef i beredskap.

För olyckor som kan inträffa på Lantmännen Agroetanol AB har Räddningstjänsten Östra Götaland insatsplaner med information om anläggningen och annat förberett ledningsstöd. Insatsplanerna syftar till att underlätta och stödja räddningspersonalen i syfte att på ett effektivt sätt kunna begränsa följderna av en olycka och att varna och skydda allmänheten.

Vid en **brand** i etanol kommer Räddningstjänsten att begränsa och släcka branden med ett alkoholresistent skum speciellt framtaget för att bilda ett täckande lager ovanför vätskeytan. I övrigt skiljer sig inte släckningsarbetet från andra bränder. Om branden är väldigt omfattande storskalig där behovet av släckvatten och skum är mycket stort finns tillgång till resurser genom SMC (Släckmedelscentralen). Dessa resurser finns lokaliserade i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall och taktiskt stöd kan fås på platsen inom två timmar. Beroende på brandens omfattning kan SMC påbörja släckinsats i Norrköping inom fem till sju timmar.

Vid en **explosion** på Agroetanol kommer Räddningstjänsten att i samverkan med Agroetanols personal säkerställa att inte fler explosioner äger rum. Om byggnadsdelar kollapsat kommer arbetet att inrikta sig på att söka efter personer. Räddningstjänsten kommer att samverka med experter i hållfastighet för att på ett så säkert sätt som möjligt söka igenom rasmassorna. Resurser för att göra tunga lyft och övrig nödvändig utrustning kommer att larmas som specialenheter från Räddningstjänsten eller rekvideras från företag i regionen. För att eftersöka saknade personer har Polismyndigheten hundar speciellt utbildade på att söka efter människor.

Utöver dessa lokala och regionala samverkansparter har Räddningstjänsten Östra Götaland tillgång till ett nationellt kontaktnät av expertis inom en rad områden som förmedlas genom Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB). Genom MSB kan vi också hjälp få med bedömningar och rekvisirering av statliga resurser.

Tillsynsmyndigheternas arbete med att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckor på Lantmännen Agroetanol AB

I verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningens högre kravnivå ställs långtgående krav på det interna säkerhetsarbetet. Detta medför att Räddningstjänsten Östra Götalands kontakter med dessa verksamheter bygger på ett nära samarbete.

Tillsyn

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) är central samordnande myndighet för Seveso-regelverket och tillsynen utförs av Länsstyrelsen. I tillsynen deltar företrädare för kommunens miljö- och hälsoskyddskontor och räddningstjänsten. För information om den senast utförda tillsynen eller planerade tillsyner på Agroetanol, se Länsstyrelsens webbsida www.lansstyrelsen.se/ostergotland eller kontakta dem på 010-223 50 00.

Utöver denna tillsyn utför Räddningstjänsten tillsyn utifrån Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. En särskild paragraf (2 kap. 4§) i denna lag ställer mer långtgående krav på företag som bedömts bedriva verksamhet där en olycka skulle kunna orsaka allvarliga skador på människor eller miljön. Samtliga företag som omfattas av den så kallade Sevesolagen omfattas också av denna paragraf och benämns som farliga verksamheter. Med stöd av denna lag för Räddningstjänsten Östra Götaland dialog med verksamhetsutövaren om vilken beredskap verksamheten bör hålla inför en eventuell olycka.

Övningar

I Sevesolagstiftningen finns krav på att verksamheter som omfattas av den högre kravnivån och räddningstjänsten ska samöva minst en gång var tredje år. För detta finns en upprättad övningsplan som omfattar samtliga Sevesoverksamheter och innehåller tidpunkter för när och hur verksamheten övades senast samt när nästa övning ska ske. Övningar hålls regelbundet med Agroetanol för att identifiera brister i beredskapen och för att utveckla och hitta nya säkerhetshöjande åtgärder.

Ytterligare information

För mer information om;

- Sevesolagstiftningen, se MSB:s webbsida <https://www.msb.se/seveso>
- Tillsynen över verksamheten eller frågor kring myndighetsutövningen, kontakta Länsstyrelsen på 010-223 50 00 eller Räddningstjänsten Östra Götaland på telefonnummer 010-480 40 00.

- Om verksamheten och anläggningen, se kontaktuppgifter för verksamheten ovan.
<http://agroetanol.se/Hallbarhet/Miljo--Sakerhet/>
- Det finns också mer information gällande Räddningstjänstens förebyggande arbete, resurser och förmåga avseende en räddningsinsats på Agroetanol vid förfrågan på telefonnummer 010-480 40 00.